

AİLE İÇİ İLETİŞİM ✓

ANNE - BABA TUTUMLARI

FATİH ANAOKULU
REHBERLİK SERVİSİ

İLETİŞİM

İKİ KİŞİNİN DUYGU VE DÜŞÜNCELERİNİ BİRBİRLERİNE SÖZLÜ YADA SÖZSÜZ ŞEKİLDE ANLATMASINA İLETİŞİM DENİR.

İLETİŞİM YOLUYLA

- BİRBİRİMİZİ DAHA İYİ ANLARIZ
- BİRBİRİMİZİ SEVMİYİ ÖĞRENİRİZ
- YENİ ARKADAŞLIKLAR EDİNİRİZ
- PAYLAŞMAYI ÖĞRENİRİZ
- KARŞIMIZDAKİ KİŞİLERİ DAHA İYİ TANIRIZ
- DUYGULARIMIZI DAHA İYİ ANLATABİLİRİZ
- KARŞIMIZDAKİLERE SAYGI DUYMAYI ÖĞRENİRİZ

İLETİŞİM ENGELLERİ

Karşıdaki kişiyi yargılamak, değerlendirmek, bastırmak

Eleştirmek, suçlamak

Ad takmak, alay etmek

Yorumlamak, analiz etmek

Karşıdaki kişiyi sınamak ve sorguya çekmek için soru sormak

Akıl verme, nasihat etme

Önyargılı olmak

Karşıdaki kişiyle ilgilenmemek yada onun dikkatini başka yöne çekmek,

Saldırgan tavırlar takınmak,

Konuşmaları kesmek, fazla konuşmak,

Anlatılanlara gülmek, insanları utandırmak,

Zıtlaşmak ve tartışmak

Uyarma, tehdit etme,

VE DİNLEMEMEK.....

ANNE BABANIN İLİŞKİSİ ÇOCUĞUN ÜÇÜNCÜ EBEVEYNİDİR

Anne baba ilişkisi çocuğun davranışlarının şekillenmesinde temel belirleyicidir. Evde şiddete kötü söze maruz kalan bir çocuğun toplumda uygun davranışlar sergilemesi beklenemez. Baba anneye, anne babaya saygı duyuyorsa, özür diliyorsa, anlayış ve sevgi gösteriyorsa, çocuk da ilişkilerinde bu yolu benimseyecektir.

Çocukla İletişim

Çocuğunuzu Tanıyın

İletişimi doğru kurmanın ilk adımı karşımızdaki insanı tanımaktır. Aile içi iletişimde de çocuğa ulaşmak, onunla bağ kurabilmek için onu tanımak gerekir.

Çocuğun ilgileri, ihtiyaçları, gelişimsel özellikleri ve öğrenme yöntemleri birbirinden farklı olabilir.

Değerli Olduğunu Hissettirin

En güzel iletişim dili sevgidir. Sevginin ilk görevi dinlemektir. Aşağılamak, suçlamak, lakap takmak yerine onu dinleyin, ona "sen dinlemeye değersin" mesajını verin.

Çocukla İletişim

İyi Bir Dinleyici Olun

İyi bir dinleyici olmak öğrenilebilir bir durumdur.

Bazı tüyolar;

- * Çocuğumuz bir şeyler anlatırken mutlaka göz teması kurun.
- * Konuşurken çocuğumuza doğru eğilmek onun anlattıklarına önem verdiğinizi hissettirir.
- * Anlatırken yargılayıcı olmayan sorular sormak bizimle daha fazla şey paylaşması için çocuğu cesaretlendirir.
- * Konuşma esnasında anlatılanlar kadar beden dili ve ses tonu da önem taşır.
- * Çocuğunuz anlatırken sözünü kesmeyin, sonuna kadar dinleyin.

Kıyaslamayın

* Hiçbir kıyaslama mutlu son ile bitmez. Her insan özel, eşsiz ve değerlidir.

* Kıyaslama; çocuğu mutsuz eder, kaygı ve stresini artırır, yetersizlik duygusu geliştirmesine neden olur.

* “Çocuğun başarısı başkalarıyla kıyaslama yoluyla değil, kendi gelişimi içinde değerlendirilmelidir. Başarı çocuğun dünü ve bugünü arasındaki değişimdir.”

Sürekli Soru Sormak, Sınamak, Sorgulamak

“Neden....Kim.....Sen ne yaptın.....Nasıl.....” Soruları cevaplama genellikle eleştiri veya zorunlu çözüm getirdiğinden çocuklar genellikle hayır demeye, yarı doğru cevap vermeye, kaçırmaya yönelir veya yalan söyler. Ailenin endişelerinden doğan sorulara cevap vermeye çalışan çocuk kendi sorununu, gözden kaçırabilir. Çocuk sorgulanıyor hissine kapıldığında bu durum onda güvensizlik, kuşku oluşturur.

Ad Takmak, Alay Etmek

“Koca bebek....”, “Hadi bakalım Süpermen”, “Geri zekalı”, “Hadi sende sulu göz”, gibi cümleler kurmak çocuğun gelişiminde değerli hissetmesine yol açmaz. Sevilmediği kanısının oluşmasına yol açabilir, kendilik gelişiminde olumsuz etkileri olabilir.

Örnek Olun

Çocuklar ne söylediğinize değil, ne yaptığınıza bakarlar. Bir konuda çocuğumuza öğüt verirken o davranışı kendimizin yapıp yapmadığını sorgulamalıyız. Aksi takdirde söylenen sözlerin bir anlamı ve kalıcılığı olmayacaktır.

Tutarlı Olun

Tutarlı olmak demek doğruların ve yanlışların farklılık göstermemesi demektir. Ebeveynlerin davranışlarında tutarlılık yoksa çocuk anne ve babanın doğrularını sorgulamaya başla-yacaktır.

Etkili ve Sağlıklı İletişim İçin

KARŞIMIZDAKİ KİŞİYİ
KOŞULSUZ ŞEKİLDE,
ONU OLDUĞU GİBİ
KABUL ETMELİYİZ.

ETKİLİ
DİNLEMELİYİZ.

DUYGULARIMIZI
İFADE ETMELİYİZ.

EMPATİ
KURMALIYIZ

BEN DİLİ
KULLANMALIYIZ.

KARŞIMIZDAKİ
KİŞİYİ/KİŞİLERİ
SUÇLAMAMALI,
YARGILAMAMALI VE
ONLARLA ALAY
ETMEMELİYİZ.

ETKİLİ İLETİŞİM

- Sağlıklı iletişim, çocuğun ruh sağlığı için çok önemlidir.
- Çocuğun iletişim becerileri geliştirmesinde anne ve babanın rolü büyüktür.
- Çocukla kurulan **etkili iletişim** onun kendine güveni ve çevresine saygısının gelişimi için en önemli kaynaklardan biridir.
- Anne babalar, çocuklarına da konuşma ve kendini ifade etme şansı sağlayarak, önce kendini "**birey**" olarak algılamasına ve **özgüvenini** kazanmasına olanak tanımalıdır.

Etkin Dinleme

- Etkin dinleme çocukla kurulacak iletişim tekniklerinden en etkili olanıdır.
- Anne babanın çocuğun söylediklerini sadece pasif bir şekilde dinlemesi yeterli değildir. Çocuk bu durumda dinlenildiğini bilir ama anlaşıldığından emin olamaz.
- Erken çocukluk döneminde etkin dinleme için:
 - Çocuğun söyledikleri, jest ve mimiklerle, baş hareketleri ile onaylanmalıdır.
 - Çocuğun seviyesine inilerek **çocukla göz teması** kurulmalıdır.
- Etkin dinleme kullanıldığında çocuk iç dünyasını ve duygularını serbestçe ifade edebilecek, kendisinin değerli olduğunu hissedecektir.

Etkin Dinleme

- Etkin dinleme çocukla kurulacak iletişim tekniklerinden en etkili olanıdır.
- Anne babanın çocuğun söylediklerini sadece pasif bir şekilde dinlemesi yeterli değildir. Çocuk bu durumda dinlendiğini bilir ama anlaşıldığından emin olamaz.
- Erken çocukluk döneminde etkin dinleme için:
 - Çocuğun söyledikleri, jest ve mimiklerle, baş hareketleri ile onaylanmalıdır.
 - Çocuğun seviyesine inilerek **çocukla göz teması** kurulmalıdır.
- Etkin dinleme kullanıldığında çocuk iç dünyasını ve duygularını serbestçe ifade edebilecek, kendisinin değerli olduğunu hissedecektir.

Etkin Dinleme

■ Konuşulan kişiye tüm dikkatini vermek.

■ Beden dili ile dinlediğini göstermek.

■ Konuşan kişinin sözünü kesmemek.

■ Konuşanın düşüncelerini ve duygularını daha iyi ifade edebilmesi için açık uçlu sorular sormak.

■ Konuşan kişiye doğru geri bildirim vermek.

Empati

- Empati, "bireyin kendini karşısındakinin yerine koyabilmesidir".
- Empati kurmanın bir koşulu:
 - anne babanın çocuğun duygu ve düşüncelerini doğru anlamasıdır.
- Empati kurulabilmesi için anne babanın empatik anlayışını çocuğa iletmeleri önemlidir. Empatinin çocuğa hissettirilebilmesi için bir takım empatik tepkiler verilmelidir. Jestler, mimikler ve sözel mesajlar kullanılarak empati çocuğa aktarılabilir.
- Empatik anlayış:
 - çocukların diğer bireylerle **daha rahat iletişimde** bulunması,
 - **ilişkilerinin daha sıcak olması** açısından rahatlık sağlar.

Sen Dili

- Anne ve babaların çocukları ile sağlıklı iletişim kurabilmeleri için **sen dili yerine ben dilini** kullanmaları gereklidir.

Sen Dili: karşımızdaki kişiye kızgınlığın nedenini açıklamayan mesajlar iletir ve suçlama içerdiği için karşıdaki kişiyi savunmaya yöneltir ve sorun büyür.

- Sen iletileri iletişimi engeller ve genellikle kızgınlık ifadeleri için kullanılır.

Örnek:

"Böyle davranırsan", "Neden böyle yaptın?", "Bıktım senden"

- Sen dili ile yapılan çocuğu küçük düşürücü ifadeler çocuk tarafından kendinin sevilmediği ve kabul edilmediği şeklinde algılanır.

Sen Dili

- Sen dili iletişimi zorlaştırırken ben dili ile konuşmak iletişimi kolaylaştırır.
- Bireyin karşılaştığı davranış ve durum karşısında kendi duygu ve düşüncelerini açıklayan ifade şeklidir.
- Ben mesajlarında kişi karşıdaki kişi hakkında yaptığı değerlendirmeleri paylaşmak üzere sorumluluk yüklenir.
İletişimde sorunlar anlatılırken "ben dili" kullanıldığında diğer birey incitilmeden mesajlar verilmiş olur.
- **Örnek:**
Baba, gürültü yapan çocuklara "Kaybolun gözümün önünden" demek yerine "İş yerinde bugün çok yoruldu, gürültü yaptığınız zaman kendimi çok kötü hissediyorum" derse ben dilini kullanmış olur.

BEN İLETİLERİ

ONAYLANMAYAN DAVRANIŞI AÇIKLAMA	DAVRANIŞIN NEYE YOL AÇTIĞI	BU DAVRANIŞIN YARATTIĞI
DAVRANIŞ	ETKİ	DUYGU
1. Dışarıda elimi bırakıp koşmaya başladığında	aniden bir araba çıkıp sana zarar verecek diye	korkuyorum.
2. Yemeğini bitirmediğin zaman	sağlığın bozulacak diye	üzülüyorum.

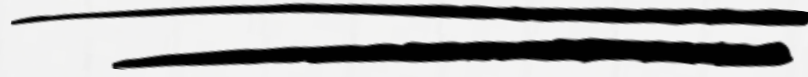
İLETİŞİM ENGELLERİ

Emir Vermek Yönlendirmek:	"Yemeği ye, koşma, uyu"
Uyarmak, Gözdağı Vermek:	"Eğer ağlamaya devam edersen pişman olursun"
Ahlak Dersi Vermek:	"Yapmalıydın."
Yargılamak, Eleştirmek, Suçlamak::	"Sen zaten çok yaramazsın", "Kötü çocuk oldun"
Ad Takmak, Alay Etmek, Utandırmak:	"Yine tuvaletini bezine yaptın değil mi?" "Sen bebek olmuşsun!"
Öğüt Verme, Çözüm Getirme, Fikir Vermek:	"Ben olsam bu şekilde davranmazdım" "Neden odanı toplamıyorsun?"
İncelemek, Araştırmak, Soruşturmak:	"Neden...?" "Kim...?"
Mantık Yoluyla İnanırmak, Tartışmak:	"İşte bu nedenle hatalısın", "Evet ama..."
Yorumlamak, Analiz Etmek, Teşhis Koymak:	"Senin derdin nedir biliyor musun?" ve "Aslında sen şunu demek istiyorsun"
Güven Vermek, Desteklemek, Duyguları Paylaşmak:	"Aldırma düzelir" "Zamanla iyi hissedersin"
Övme, Aynı Düşüncede Olmak:	"Çok haklısın" ve "Senin gibi düşünüyorum"
Konuyu Değiştirmek, İşi Alaya Vurmak, Şakacı Davranmak, Oyalamak:	"Aman boş ver" "Hadi gel televizyon seyredelim"

ANNE BABA TUTUMLARI

Anne Baba Tutumu

Anne baba ve çocuk arasındaki etkileşimin türüne denir.

- Aile çocuğun ilk sosyal deneyimlerini edindiği yerdir.
- Kişilik gelişiminde ailenin çok önemli bir rol oynadığı bilinmektedir.
- Çocuğun aile ortamında olumlu kişilik özellikleri geliştirmesi, iyi bir eğitim alması ve bütüncül olarak gelişimi için ailenin çocuğa karşı sergilediği tutumlar çok önemlidir.
- Aile bireyleri çocuklarına sağlıklı tutumlar sergilemelidir.
- Ailelerin tutumları bir takım faktörlerden etkilenebilir. Anne babanın kişilik özellikleri, yetiştikleri çevre ve sosyo-kültürel yapıları çocuk geliştirme tutumlarını etkileyebilir.

Windows'u etkinleştirin
Windows'u etkinleştirin

ANNE BABA TUTUMLARI

Otoriter

İlgisiz

Aşırı İzin
Verici

Tutarsız

Aşırı
Koruyucu

Mükemmelliyetçi

Demokratik

OTORİTER TUTUM

- Bu tutumu benimseyen anne babalar, **aşırı kontrollüdür.**
- Etkileşimlerinde **daha az sıcak** ilişkiler kurarlar.
- Çocuğun gelişim düzeyini ve isteklerini dikkate almadan, ondan kendilerinin uygun gördüğü gibi davranmalarını isterler.
- Kurallar **katı** bir şekilde uygulanır ve **itaate önem** verilir.
- Ailenin istediği davranışlar yerine getirilmediğinde çocuk **cezalandırılır.**
- Otoriter tutuma sahip ailelerin çocukları daha bağımlı ve daha zayıf ilişkilere sahip olabilirler. Bu tutuma sahip ailelerde yetişen çocuklar daha itaatkar ve saldırgan olma eğilimindedirler. Bu ailelerde yetişen bireylerde, tedirginlik, stres, kararsızlık ve özgüven eksikliği görülebilir.

İLGİSİZ TUTUM

- İlgisiz anne-babalar çocuğun isteklerine karşı herhangi bir sınırlama getirmezler ve onun istek ve gereksinimlerine karşı **kayıtsız** davranırlar.
- Çocuklarını **önemsemezler** ve onların ihtiyaçlarını **görmezden** gelirler.
- Bu ailelerde yetişen çocuklar:
 - Zamanla olumsuz davranışlar göstermeye başlarlar.
 - Dikkat çekmeye ve çevreye varlığını ispatlamaya çalışırlar.
 - Saldırgan, iletişim sorunları yaşayan ve özgüveni düşük bireyler olabilirler.

AŞIRI İZİN VERİCİ TUTUM

- Bu tutuma sahip anne babalar çocuklarının isteklerini mantıklı olmasa bile yerine getirirler ve anne babaların isteklerinden çok çocuğun istekleri ön plana çıkar.
- Çocuğa herhangi bir **sınır konulmaz** ve sınırsız özgür olabilecekleri bir ortam yaratılır.
- Çocuğun **hatalı davranışları** hoşgörü ile karşılanır ve kabul görür.
- **Çocuk**, ailede **söz sahibi** kişi konumundadır.
- İzin verici tutumu benimseyen ailelerde **nadiren disiplin** uygulanır.
- Bu tutumla yetişen çocuklar:
 - Daha bağımlı bireyler olurlar.
 - Sosyal açıdan daha az sorumluluk alma eğilimi gösterirler.
 - Sosyal gelişim ve özdenetim konusunda daha fazla sorun yaşarlar.
 - Doğruyu yanlış ayırt etmede sorun yaşayan bireyler olabilirler.

TUTARSIZ TUTUM

- Bu tutuma sahip aileler, aşırı hoşgörölü davranış ile otoriter tutum arasında gidip gelirler.
- Çocuğun yaşadığı toplum içinde onaylanan ve onaylanmayan davranışları öğrenmesi gerekir. Tutarsız tutumu benimseyen ailelerde **onaylanan davranışın** ne olduğu çocuk tarafından anlaşılmadığı için sorun yaşanır.
- Tutarsız tutumu benimseyen ailelerde aynı çocuk için ebeveynlerden birinin doğru bulduğu davranış diğeri yanlış olarak değerlendirmektedir.
- Bu tutuma sahip ailelerde yetişen çocuklar:
 - Karar vermekte zorlanan,
 - Diğeri insanlara güven duyamayan,
 - Dengesiz, tutarsız, aşırı isyankâr ya da boyun eğici bireyler olarak yetişebilirler.

AŞIRI KORUYUCU TUTUM

- Koruyucu tutuma sahip aileler, çocuklarını aşırı derecede korur ve kontrol ederler.
- Çocukların yapabileceği pek çok şey, anne baba tarafından yapılır ve böylece çocukların kendi deneyimleri yoluyla öğrenmeleri engellenir.
- Koruyucu tutum altında yetişen çocuklar:
 - Kendilerini savunamayan,
 - Karar verme becerileri gelişmemiş,
 - Kendi işini yapamayan kişiliğe sahip olabilirler.

MÜKEMMELLİYETÇİ TUTUM

- Bu tutuma sahip anne babalar, yaşantıları boyunca ulaşamadıkları amaçlara kendi çocuklarının potansiyellerine bakmadan ulaşmalarını beklerler.
- Çocuklarından beklentileri yüksektir ve çocuklarının hata yapmalarını kabullenemezler.
- Bu ailelerde yetişen çocuklar:
 - Ağır beklentiler altında ezilerek, sağlıklı bir kişilik geliştiremeyebilirler.
 - Hep başarıya yönelik çabalarlar ve istedikleri seviyeye ulaşamadıklarında hayal kırıklığı yaşarlar.
 - Çoğu zaman beceriksiz hissederler.
 - Kendilerinin değersiz ve başarısız olduğunu düşünürler.

DEMOKRATİK TUTUM

- Anne-baba tutumları arasında **en sağlıklı** olan bu tutumda çocuklara hoşgörölü, güven verici ve destekleyici yaklaşım benimsenir.
- Bu tutuma sahip anne babalar, çocuklarına **sıcak** davranır ve **koşulsuz saygı ve sevgi** gösterirler.
- Çocukların her durumda düşüncelerini belirtmelerini ve **paylaşmalarını** desteklerler.
- Anne babaların davranışları, birbiriyle **tutarlı ve kararlıdır.**

DEMOKRATİK TUTUM

- Demokratik tutuma sahip anne babalar her çocuğun **kendine özgü bir gelişim kapasitesi** olduğunu bilir ve ona uygun davranırlar.
- Çocuklarından gelişimlerine **uygun düzeyde olgun** davranmalarını beklerler.
- Aileler çocukları ile **ortak etkinliklerde** bulunurlar ve onlara **sorumluluk** verirler; gerekli durumlarda desteklerler.
- Demokratik ailelerde **özerk davranışların** desteklenmesine dikkat edilir.
- Çocuğun kendini **ifade etmesine** ve **özdenetim** kazanmasına katkı sağlayacak ortamlar sunulur.

DEMOKRATİK TUTUM

■ Demokratik tutuma sahip ailelerin çocukları:

- sosyal ve duygusal anlamda daha yeterli,
- diğer bireylerle daha çok iş birliği içerisinde,
- kendine güvenen,
- uyumlu,
- yaratıcı,
- bağımsız,
- sorumluluk sahibi,
- insanlara güvenebilen ve sevilen bireyler olarak yetişirler.

ÖNERİLER

- Çocuklar, kimse ile **kıyaslanmamalıdır**.
 - Örneğin "Ablan ne kadar temiz, sen niye bu kadar üstünü kirletiyorsun" ya da "Arkadaşın Ezgi çok uslu ama sen çok yaramazsın"
- Çocuk **koşulsuz** sevilmelidir.
 - "Şu davranışı yaparsan seni severim, şunu yapmazsan seni sevmem" şeklindeki ifadeler veya davranışlar çocuğun ruh sağlığını olumsuz yönde etkiler.
- Çocuğun olumsuz davranışları yerine **olumlu davranışları** ön plana çıkarılmalıdır.
- Çocuklara **birer birey olarak saygı** gösterilmelidir.

ÖNERİLER

- Çocuğun **duygularını rahatlıkla ifade edebileceği ortamlar** sağlanmalıdır.
- Çocuklara, **gelişim düzeylerine uygun kurallar** konulmalı ve bu kuralların gerekçeleri açıklanmalıdır.
 - Örneğin "Yemeğini bitirmelisin çünkü iyi beslenmek bizi hastalıktan korur" gibi...
- Çocuklara günlük yaşamda, **karar verme davranışı kazanabilmeleri** için ortamlar sağlanmalıdır.
- Çocukların günlük yaşamlarında **problem çözme becerileri** geliştirmeleri desteklenmelidir.

ÖNERİLER

- Aile bireyleri, çocuklara kendi evlerinde **rahat ve mutlu** hissedecekleri ortamlar sağlanmalıdır.
- Aileler çocuklarına **nitelikli zaman** ayırmalıdır.
- Gelişimine uygun etkinliklerde **bağımsız davranış gösterme fırsatı** sunulmalıdır.
- Çocuklara **gelişimlerine uygun sorumluluk** verilmelidir.
 - Örneğin, akşam yemeği için masa hazırlamada çocuktan peçeteleri yerleştirmesi veya masa örtüsünü sermede yardım etmesi istenebilir.

